herpy

GEKKOER

Phelsuma klemmeri

En liten, lysende daggekko med turkis rygg og gult hode som lever i bambusskog på en liten flekk av nordvestlige Madagaskar. Den er truet i naturen, men godt etablert i terrarier og forholdsvis lett å avle, og den er et praktfullt dyr å iaktta framfor å håndtere.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Yellow-headed day gecko Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**8-10 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**20-23 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt, nektar og ferdigfôr**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**6-8 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**40-60 dager** ved 27-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sterkt truet (EN)**

Om arten

Phelsuma klemmeri er en av de minste daggekkoene. Den blir 8-10 cm inkludert hale, og omtrent halvparten er hale. Hodet er gult, ryggen og halen turkis til blå, og en svart stripe går fra øyet langs sidene av kroppen. Hannene har gule til oransje skjell rundt porene på lårene. Som andre daggekkoer har den runde pupiller og ingen bevegelige øyelokk.

Arten ble beskrevet av Robert Seipp i 1991, og artsnavnet *klemmeri* hedrer den tyske herpetologen Konrad Klemmer. Den hører til en liten gruppe daggekkoer som lever i bambus.

Arten har vært holdt og oppdrettet i terrarier i mange år, og dyrene i handelen er i overveldende grad oppdrett. Den er mindre robust enn de store daggekkoene, fordi den er liten og raskt tar skade av uttørking og kulde, men den trives godt når fukt, varme og kalk er i orden.

Gekkoen er sky og lynrask og beveger seg i korte spurter opp og ned bambusrør og blader. Det er et dyr å se på, ikke å ta opp.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

Utbredelse og leveområde

Arten finnes bare på Madagaskar og har en svært liten utbredelse i den nordvestlige delen av øya. Den er kjent fra Ampasindava-halvøya, blant annet ved typelokaliteten Antsatsaka i Sambirano-regionen. Senere er den også funnet ved Mandrozo-sjøen i det vestlige Madagaskar, men om bestanden der vet man langt mindre.

Leveområdene er små og spredte, og IUCN vurderer arten som sterkt truet (EN), blant annet fordi skogen rundt bambuskrattene blir felt og brent. Kartet er sentrert på Ampasindava-halvøya, og utsnittet omfatter også funnene ved Mandrozo. Funn andre steder i verden stammer fra dyr i fangenskap.

> **Naturlig utbredelse:** Madagaskar.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever i fuktig, kystnær skog i det varme og fuktige Sambirano-klimaet opptil omtrent 400 meters høyde. Den er knyttet til bambus og sees oftest på gule bambusrør, hvor den gjemmer seg i sprekker og hulrom når den blir forstyrret. Hulrommene bruker den også til å legge egg i.

Klimaet er varmt og fuktig med en tydelig regntid fra omtrent november til mars, som også er artens yngletid. Dagene er varme og lyse og nettene litt kjøligere og svært fuktige. Gekkoen jakter på små insekter og andre smådyr og slikker dessuten nektar, pollen og saft fra myk frukt. Det finnes ingen målinger av temperatur og fuktighet fra artens leveområder, så verdiene for terrariet bygger på erfaringer fra terrarier.

Stell

TERRARIET

Et par kan bo i et høyt terrarium på minst 30 × 30 × 45 cm (lengde × bredde × høyde), og en hann med to-tre hunner må ha minst 45 × 45 × 60 cm. Større er bedre, fordi det da blir plass til flere temperatursoner, og en hunn som hannen blir for ivrig overfor, kan komme seg unna. Høyden er viktigere enn bunnarealet, fordi gekkoen lever på loddrette flater.

Innred med skrå og loddrette, hule bambusrør i forskjellige tykkelser. De brukes som skjul og eggleggingssteder og ligner artens naturlige leveområde. Legg til levende planter med brede blader, for eksempel pothos, sansevieria eller bromelier, der gekkoen kan drikke dråper og gjemme seg. Bunnsubstratet kan være fuktig jord uten gjødsel blandet med kokosfiber og dekket av visne blader. Et bioaktivt bunnsubstrat med spretthaler og damarker holder mugg nede.

Terrariet må ha nettventilasjon både øverst og nederst, slik at dråpene fra morgensprøytingen tørker opp i løpet av dagen. Stillestående, mettet luft er farligere for arten enn lett tørr luft.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Om dagen skal det være 25-28 °C i terrariet og en liten solplass på 30-32 °C under en halogenspot, der gekkoen kan varme seg opp. Anbefalingene svinger fra omtrent 22 til 28 °C i bakgrunnen og fra 29 til 32 °C på solplassen, så hold deg i midten, og la dyret selv velge. Om natten skal temperaturen falle til 20-23 °C.

Mål med digitale termometre både ved solplassen og nede ved bunnen, og plasser lampen slik at ingen sitteplass blir varmere enn 32-34 °C. Heng den over nettlokket med avstand, slik at dyret ikke kan brenne seg. Sitter gekkoen med åpen munn eller gjemmer seg hele dagen, er det som regel for varmt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal i gjennomsnitt ligge på 60-80 %, målt midt i terrariet. Sprut grundig om morgenen og igjen sent på ettermiddagen, slik at blader og ruter er dekket av dråper. Gekkoen slikker dråpene, og det er den viktigste måten den drikker på. En vannskål er derfor ikke nok, men en liten, flat skål kan gjerne stå framme.

Fuktigheten skal veksle med uttørking. Sitter dråpene fortsatt på rutene neste morgen, er det for lite luftutskifting eller det sprøytes for mye.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha UVB. Bruk et T5-rør i en styrke og avstand som gir en UV-indeks på 3-4 ved de øverste sitteplassene (Ferguson-sone 3), og mål gjerne med et UV-indeksmeter. Resten av terrariet skal ligge i skygge, slik at gekkoen alltid kan trekke seg unna lyset. Skift røret etter den tiden produsenten oppgir, fordi strålingen avtar.

Ha lyset på 13 timer om sommeren og 11 timer om vinteren, gjerne på en tidsbryter, og supplér gjerne med et dagslysrør. Om natten skal det være mørkt. Kraftig lys er en del av forklaringen på at dyrene får de lysende fargene sine.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Gekkoen spiser både små insekter og søte ting. Gi små levende insekter som bananfluer, nyklekte sirisser og små stuefluer, strødd med kalk med D3. Insektene skal være mindre enn avstanden mellom dyrets øyne.

Supplér med ferdigfôr til fruktetende gekkoer, rørt ut til en tynn grøt og servert i en liten skål eller på et blad. Det gir kalk, vitaminer og den sødmen arten søker i naturen. En dråpe fruktpuré kan være en godbit.

Unger får insekter daglig og ferdigfôr annenhver dag. Voksne klarer seg med insekter to-tre ganger i uken og ferdigfôr en gang i uken. Avlshunner må ha ekstra kalk gjennom hele sesongen. Juster mengdene etter dyrets kroppsform, slik at det verken blir tynt eller fett.

ATFERD OG HÅNDTERING

Gekkoen er sky og rask og egner seg dårlig til håndtering. Er det nødvendig å flytte den, så lokk den inn i en beholder i stedet for å gripe den, for halen kastes lett, og huden er tynn og sart.

I terrariet kan man holde et par eller en hann med to-tre hunner hvis det er plass og mange skjul. Hanner må aldri gå sammen, fordi de slåss hardt, og også hunner kan bli dominerende overfor hverandre. Arten kommuniserer med nikking og hodebevegelser, og en fredelig gruppe kan ofte sees solende seg sammen. Et stresset dyr gjemmer seg, går ned i vekt eller blir matt i fargene.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene kjennes på porene på undersiden av lårene, som er omgitt av gule til oransje skjell, og kjønnet kan ofte sees fra 3-4 måneders alder. Hannene er typisk kjønnsmodne etter 5-6 måneder og hunnene etter omtrent 8 måneder, men størrelsen betyr mer enn alderen. Vent med å avle på en hunn til hun er nesten utvokst, fordi egglegningen tapper henne for kalk.

PARRING

Arten formerer seg i regntiden, i naturen fra omtrent november til mars. I terrariet kan hunnene legge egg det meste av året når lys, varme og fôr er i orden. Paringen skjer av seg selv når dyrene går sammen. Hannen biter hunnen i nakken, og det kan komme små skrammer. Holder hunnen seg konstant unna, eller det blir slåsskamp, så skill dyrene. Gi hunnene en kort vinterpause med litt kortere dager og litt kjøligere netter, slik at de kan bygge opp kalkreservene igjen.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel to egg om gangen, av og til bare ett, og typisk med 4-8 ukers mellomrom store deler av året. Hvor mange kull det blir i løpet av et år, er ikke godt dokumentert.

Arten limer eggene fast, oftest inne i bambusrør, på blader eller på ruta. Forsøk aldri å løsne dem, for skallet går lett i stykker. Gi hunnen flere egnede eggleggingssteder, for eksempel bambusrør eller korte plastrør som kan tas ut av terrariet. Hunner kan spise egg for å få kalk, så sørg for at det alltid er rikelig med kalk, og sjekk eggleggingsstedene jevnlig.

INKUBASJON

Fastlimte egg inkuberes der de sitter. Ligger de i et bambusrør eller et løst plastrør, kan hele røret flyttes over i en liten boks med fuktig vermikulitt eller perlitt og luftehull i lokket. Sitter de på ruta eller i en plante, kan man sette et lite, ventilert beger med nett over dem, slik at ungene ikke forsvinner eller blir spist.

Hold temperaturen på 27-29 °C. Da klekkes eggene typisk etter 40-60 dager, og ved lavere temperatur tar det lengre tid. Hos andre daggekkoer påvirker temperaturen kjønnet, men for akkurat denne arten finnes det ingen pålitelige tall.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er bare 2-3 cm lange når de klekkes, og begynner å spise etter et par dager. Hold dem i en liten, fuktig faunaboks med nettventilasjon, et stykke bambus og en plante, og sprut daglig. Gi bananfluer og ferdigfôr fra første uke, og strø fluene med kalk.

Hold ungene adskilt fra de voksne, som kan oppfatte dem som bytte. Søsken kan gå sammen mens de er små, men skill dem hvis en blir jaget eller henger etter. Når de nærmer seg voksen størrelse, må hannene under alle omstendigheter skilles.

Helse og vanlige feil

Arten er liten og sart, og de fleste problemene skyldes feil i stellet. De typiske er:

- For lite kalk, D3 og UVB, som gir bløte kjever, krumme lemmer og skjelving. Særlig avlshunner er utsatt.
- For mye varme og for lite luftutskifting, som tørker ut dyret eller stresser det.
- Konstant våte forhold og mugg, som gir hudinfeksjoner.
- Hudrester som sitter fast på tær og halespiss. Sørg for høy fuktighet når dyret skifter hud.
- Slåsskamp, som gir sår og tapte haler.

Et sunt dyr har lysende farger, klare øyne og en fyldig hale. Små dyr blir raskt dårlige, så søk dyrlege med erfaring med krypdyr hvis gekkoen er sløv, mister fargen, går ned i vekt eller slutter å spise.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.